

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Obor reálných čísel

Autor materiálu: Helena Jandová

Datum (období) vytvoření: srpen 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Matematika, 1. ročník

Sada: MA1

Číslo DUM: 05

Tematická oblast: Základní poznatky z matematiky

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: Datum 20. 9. 2012

Ověřující učitel: RNDr. Helena Jandová

Třída: Třída AZT 1

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuka základních poznatků z matematiky v 1. ročnících SZŠ. Výuková elektronická prezentace, která je určena pro seznámení žáků s oborem reálných čísel. Materiál může sloužit jako pomůcka doplňující výklad učitele, ale také je vhodná pro domácí přípravu žáků (např. zpřístupněním formou e-learningu). Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení látky v podobě řešených příkladů.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Číselné obory

Obor reálných čísel

Reálná čísla

- reálnými čísly nazýváme čísla, která vyjadřují délky úseček, čísla k nim opačná a nulu.
- každé reálné číslo je na číselné ose znázorněno právě jedním bodem
- každý bod číselné osy je obrazem právě jednoho reálného čísla

Množina reálných čísel $\mathbb{R}$

- tvoří ji čísla **racionální** a **čísla iracionální**
- **iracionální čísla** lze zapsat jenom takovým desetinným rozvojem, který je nekonečný a neperiodický, **nemůžeme je zapsat ve tvaru zlomku**

Příklady iracionálních čísel

- číslo π
- některé odmocniny ($\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$)
- hodnoty některých goniometrických funkcí ($\sin 45^\circ$, $\text{tg} 60^\circ$)

Poznámky

- **obor reálných čísel** vznikne na množině reálných čísel, definujeme-li v této množině operace sčítání a násobení
- pro operace s reálnými čísly platí stejné věty jako pro operace s racionálními čísly

Pro každá tři reálná čísla **a**, **b**, **c** platí:

• součet **$a + b$**
je reálné číslo

• součin **$a \cdot b$**
je reálné číslo

• rozdíl **$a - b$**
je reálné číslo

• podíl **$a : b$** (U)
je reálné číslo

$$(a + b) + c = a + (b + c)$$

$$(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c) \quad (A)$$

Pro každá tři reálná čísla **a, b, c** platí:

$$a+b = b+a$$

$$a \cdot b = b \cdot a$$

(K)

$$0+a = a$$

$$1 \cdot a = a$$

(N)

$$a(b+c) = ab + ac$$

(D)

Množina reálných čísel je uspořádaná

Znamená to, že pro každá dvě reálná čísla nastane jedna ze tří možností:

- $a < b$

- $a = b$

- $a > b$

Vlastnosti reálných čísel

Pro každá tři reálná čísla a, b, c platí:

- jestliže $a > b$ a zároveň $b > c$, pak $a > c$
- jestliže $a > b$ a zároveň $c > 0$, pak $ac > bc$

Pro každá tři reálná čísla a, b, c platí:

○ jestliže $a > b$ a zároveň $c < 0$,
pak $ac < bc$

○ jestliže $a > b$ a c je libovolné reálné číslo,
pak $a + c > b + c$

Další vlastnosti reálných čísel

Pro každá čtyři reálná čísla a, b, c, d
platí:

- Jestliže $a > b$ a zároveň $c > d$,
pak $a + c > b + d$

Převrácené číslo

- Převráceným číslem k číslu **a** se nazývá reálné číslo **$\bar{a}$** , pro které platí:

$$a \cdot \bar{a} = 1$$

- Převrácené číslo existuje ke všem reálným číslům s výjimkou nuly

Příklad

- Určete převrácená čísla k číslům:

$$5; -3; 1; \frac{\sqrt{3}}{2}; 0,3; -\sqrt{5}; \frac{3}{5}$$

Řešení

$$\frac{1}{5}; -\frac{1}{3}; 1; \frac{2}{\sqrt{3}}; \frac{10}{3}; -\frac{1}{\sqrt{5}}; \frac{5}{3}$$

Seznam použité literatury:

BUŠEK, Ivan a Emil CALDA. *Matematika pro gymnázia: Základní poznatky z matematiky*. 4. vydání. Praha: Prometheus, 2008. učebnice pro střední školy. ISBN 978-80-7196-366-0